

Doanh nghiệp Việt với đường đua số hóa: Ai sẽ bứt phá trong chuỗi giá trị toàn cầu?

10:57 09/06/2026

Trong bối cảnh kinh tế thế giới đang tái cấu trúc mạnh mẽ dưới tác động của trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data), điện toán đám mây và thương mại điện tử xuyên biên giới, cuộc đua số hóa đã trở thành “đường đua sinh tử” của doanh nghiệp toàn cầu. Với doanh nghiệp Việt Nam, đây không chỉ là câu chuyện ứng dụng công nghệ để tối ưu vận hành, mà còn là cơ hội để tái định vị vai trò trong chuỗi giá trị quốc tế.

Cuộc cạnh tranh mới: Không chỉ là vốn, mà là dữ liệu và công nghệ

Nếu trước đây doanh nghiệp Việt chủ yếu tham gia vào các công đoạn gia công, lắp ráp có giá trị gia tăng thấp, thì hiện nay, nhờ chuyển đổi số, nhiều doanh nghiệp đang từng bước tiến sâu hơn vào các khâu có giá trị cao như thiết kế, quản trị chuỗi cung ứng, phân phối toàn cầu, thương mại số và phát triển thương hiệu quốc tế.

Trong nền kinh tế số, dữ liệu đang trở thành “tài nguyên chiến lược” tương tự dầu mỏ của thế kỷ XX. Những doanh nghiệp nắm giữ hệ sinh thái dữ liệu khách hàng, vận hành bằng AI và tự động hóa sẽ có lợi thế vượt trội về năng suất, chi phí và tốc độ phản ứng thị trường.

Thực tế cho thấy, nhiều doanh nghiệp Việt đã bắt đầu chuyển từ mô hình quản trị truyền thống sang mô hình số hóa toàn diện. Từ sản xuất, logistics, tài chính, bán lẻ cho tới nông nghiệp, các doanh nghiệp đang đầu tư mạnh vào ERP, AI, IoT, blockchain và phân tích dữ liệu để tối ưu hoạt động.

Các doanh nghiệp đang đầu tư mạnh vào ERP, AI, IoT, blockchain và phân tích dữ liệu để tối ưu hoạt động

Sau đại dịch Covid-19 và các biến động địa chính trị toàn cầu, xu hướng dịch chuyển chuỗi cung ứng đang diễn ra mạnh mẽ. Tuy nhiên, cơ hội không tự đến nếu doanh nghiệp Việt thiếu năng lực quản trị số.

Một trong những ví dụ điển hình là FPT Corporation. Doanh nghiệp này không chỉ cung cấp dịch vụ chuyển đổi số cho thị trường trong nước mà còn tham gia sâu vào chuỗi cung ứng công nghệ toàn cầu với các khách hàng lớn tại Nhật Bản, Mỹ và châu Âu. Những năm gần đây, FPT đẩy mạnh AI, bán dẫn, công nghệ ô tô thông minh và chuyển đổi số cho các tập đoàn quốc tế, từng bước nâng vị thế doanh nghiệp công nghệ Việt trên bản đồ thế giới.

Bên cạnh đó, VNG Corporation cũng cho thấy cách doanh nghiệp Việt có thể phát triển hệ sinh thái số từ nền tảng nội địa để vươn ra khu vực. Từ trò chơi trực tuyến, thanh toán số đến điện toán đám mây, VNG đang tham gia ngày càng sâu hơn vào thị trường công nghệ Đông Nam Á.

Trong lĩnh vực sản xuất công nghiệp, VinFast là minh chứng rõ nét cho chiến lược “số hóa để toàn cầu hóa”. Không chỉ sản xuất ô tô điện, VinFast còn đầu tư mạnh vào dữ liệu người dùng, hệ điều hành thông minh, AI và hệ sinh thái xe kết nối. Đây là hướng đi giúp doanh nghiệp Việt tiến vào phân khúc công nghệ cao thay vì chỉ gia công truyền thống.

Các tập đoàn đa quốc gia hiện yêu cầu rất cao về khả năng truy xuất nguồn gốc, minh bạch dữ liệu, tiêu chuẩn ESG, quản trị phát thải và khả năng kết nối thời gian thực trong chuỗi cung ứng. Điều này buộc doanh nghiệp Việt phải chuyển đổi mạnh mẽ nếu muốn tham gia sâu hơn vào mạng lưới sản xuất toàn

cầu.

Trong ngành nông nghiệp, nhiều doanh nghiệp đã ứng dụng blockchain và IoT để truy xuất nguồn gốc nông sản, kiểm soát vùng nguyên liệu và đáp ứng tiêu chuẩn quốc tế. Nafoods Group là ví dụ cho mô hình nông nghiệp số hóa gắn với chế biến sâu và xuất khẩu toàn cầu.

Ở lĩnh vực bán lẻ và logistics, Viettel Group đang phát triển hạ tầng số, điện toán đám mây và logistics thông minh nhằm hỗ trợ doanh nghiệp trong quá trình thương mại hóa xuyên biên giới. Hệ sinh thái số không chỉ tạo doanh thu mới mà còn giúp doanh nghiệp làm chủ dữ liệu và chuỗi vận hành.

Theo các chuyên gia, số hóa chuỗi cung ứng sẽ quyết định khả năng cạnh tranh của doanh nghiệp Việt trong 10 năm tới. Khi mọi khâu từ sản xuất, kho vận, giao hàng đến chăm sóc khách hàng đều được kết nối trên nền tảng số, doanh nghiệp có thể giảm chi phí, tăng tốc độ phản ứng và nâng cao trải nghiệm khách hàng toàn cầu.

Ai sẽ bứt phá?

Một trong những thay đổi lớn nhất hiện nay là tốc độ ứng dụng AI vào hoạt động sản xuất - kinh doanh. Nếu trước đây AI chủ yếu được dùng trong lĩnh vực công nghệ, hiện nay nó đã đi sâu vào tài chính, sản xuất, bán lẻ, y tế, giáo dục và quản trị doanh nghiệp. Doanh nghiệp chậm ứng dụng AI có nguy cơ bị bỏ lại phía sau khi năng suất lao động toàn cầu đang được tái định nghĩa bằng tự động hóa.

Ông Trương Gia Bình - Chủ tịch FPT nhận định, AI sẽ tạo ra cuộc cạnh tranh chưa từng có trong lịch sử doanh nghiệp. Doanh nghiệp nào làm chủ dữ liệu và AI sẽ sở hữu lợi thế vượt trội về chi phí, tốc độ và khả năng cá nhân hóa dịch vụ.

Trong khi đó, ông Lê Hồng Minh - Chủ tịch VNG cho rằng, nền kinh tế số đang mở ra cơ hội hiếm có để doanh nghiệp Việt “đi tắt đón đầu”, đặc biệt trong các lĩnh vực nền tảng số, dịch vụ số và nội dung số xuyên biên giới.

Nhiều chuyên gia cũng cảnh báo rằng, khoảng cách giữa doanh nghiệp số hóa nhanh và doanh nghiệp chậm chuyển đổi sẽ ngày càng lớn. Các doanh nghiệp nhỏ nếu không đầu tư công nghệ có thể bị loại khỏi chuỗi cung ứng toàn cầu do không đáp ứng được yêu cầu dữ liệu và quản trị hiện đại.

Dù chuyển đổi số được nhắc đến nhiều, nhưng trên thực tế, phần lớn doanh nghiệp Việt vẫn gặp khó khăn trong quá trình triển khai. Vấn đề không chỉ nằm ở vốn đầu tư, mà còn ở tư duy quản trị và chất lượng nguồn nhân lực.

Nhiều doanh nghiệp vẫn xem chuyển đổi số là việc “mua phần mềm” thay vì tái cấu trúc toàn diện mô hình vận hành. Không ít dự án số hóa thất bại do thiếu chiến lược dài hạn, thiếu dữ liệu chuẩn hóa hoặc thiếu đội ngũ nhân sự công nghệ.

Theo các chuyên gia, bài toán lớn nhất hiện nay là năng lực lãnh đạo số. Người đứng đầu doanh nghiệp phải hiểu công nghệ, chấp nhận thay đổi mô hình kinh doanh và sẵn sàng đầu tư dài hạn cho dữ liệu, AI và nhân lực số.

Ngoài ra, hạ tầng pháp lý cho kinh tế số cũng cần được hoàn thiện nhanh hơn, đặc biệt liên quan đến dữ liệu, bảo mật thông tin, thương mại điện tử xuyên biên giới và tiêu chuẩn ESG quốc tế.

Trong cuộc đua số hóa hiện nay, cơ hội đang nghiêng về những doanh nghiệp có ba yếu tố cốt lõi: Tầm nhìn dài hạn, năng lực công nghệ và khả năng xây dựng hệ sinh thái số.

Nhóm doanh nghiệp công nghệ như FPT, Viettel, VNG có lợi thế lớn nhờ sở hữu hạ tầng số, dữ liệu và đội ngũ kỹ sư chất lượng cao. Nhóm doanh nghiệp sản xuất lớn như VinFast đang tận dụng chuyển đổi số để tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị công nghệ toàn cầu.

Tuy nhiên, cơ hội không chỉ dành cho các “ông lớn”. Nhiều doanh nghiệp vừa và nhỏ nếu biết tận dụng thương mại điện tử, AI, nền tảng số và dữ liệu khách hàng vẫn có thể tham gia thị trường quốc tế với chi phí thấp hơn nhiều so với trước đây.

Điểm khác biệt của giai đoạn hiện nay là quy mô không còn là yếu tố quyết định tuyệt đối. Trong nền kinh tế số, tốc độ thích ứng và khả năng đổi mới sáng tạo mới là yếu tố tạo nên lợi thế cạnh tranh.

Giá trị Việt không chỉ nằm ở năng lực sản xuất, mà còn ở công nghệ, sáng tạo và vị thế trong nền kinh tế số toàn cầu. Ảnh VGP

Cuộc đua số hóa đang mở ra cơ hội lịch sử để doanh nghiệp Việt chuyển đổi vai trò trong chuỗi giá trị toàn cầu. Nếu tận dụng tốt AI, dữ liệu, nền tảng số và đổi mới sáng tạo, doanh nghiệp Việt không chỉ dừng lại ở vai trò sản xuất gia công mà có thể từng bước xây dựng thương hiệu, công nghệ và hệ sinh thái toàn cầu.

Đây cũng là thời điểm bản lĩnh doanh nghiệp Việt được thử thách rõ nét nhất. Trong bối cảnh cạnh tranh toàn cầu ngày càng khốc liệt, doanh nghiệp nào dám đầu tư cho công nghệ, dữ liệu và đổi mới quản trị sẽ có cơ hội vươn lên mạnh mẽ.

Từ “Made in Vietnam”, nhiều doanh nghiệp đang hướng tới mục tiêu cao hơn: “Created by Vietnam” - nơi giá trị Việt không chỉ nằm ở năng lực sản xuất, mà còn ở công nghệ, sáng tạo và vị thế trong nền kinh tế số toàn cầu.

Minh Anh